

ציתים עלינו

החדשות הרעות הן שישראל לא ערוכה למתקפת זומבים. החדשות הטובות הן שקיימות תוכניות מגירה להתפרצות של כמעט כל מגפה אחרת שתאיים להכחיד את אוכלוסיית המדינה. רגע לפני ש'מלחמת העולם Z' מפנה את מקומו לסרט הזומבים הבא, כתבנו יצא לברר האם בראד פייט אכן יכול לסמוך עלינו בעת צרה, ומדוע אנחנו בוחרים לפחד דווקא ממתקפת גופות

אלי אשד

הזומבי הקטלני לבין המחבליהמתאבד, שבשם רעיונות אסלאמיים יוצא למסע הרג בלתי מתפשר.

להכות בהם ללא הרף

בראשית שנות ה-90 היו אלה דינוואורים משתוללים שהציתו את הרמיון, בעיקר בסרט 'פארק היורה' והמשכיו. אחר כך הגיע תורם של הערפדים לככב בסרטים האנושיים המוצגים על המסך, החל בסדרה 'כאפי ציידת הערפדים' והמשך בסרטי 'ז'ומבים' ובסדרת הטלוויזיה 'דם אמיתי'. וכעת שוב נפתח עידן חדש של אימה, כשהפעם כוכביו הם הזומבים. ברוב היצירות העוסקות בהם, מדובר בצבאות שלמים של מתים שקמו לתחייה ומסתערים על בני האדם. קורבנותיהם הופכים מיד למתים-חיים כמוהם ומעצימים את כוחה של המתקפה, שמאיימת על עצם קיומו של המין האנושי.

כאמור, לא מדובר ברעיון חדש. מי שלקח את האג'נדר הלאה אחרי 'אני אגדה' היה גורג' רומרו, במאי לא ידוע של סרטים רלי' תקציב שפעל בפטיטסבורג, רחוק מכל הוודי ההוליוודי. רומרו היה הראשון בין יוצרי האימה שעשה שימוש במונח 'זומבים', מילה שלקח מהתרבות של האי האיטי. 'ליל המתים החיים' (1968) שלו היה סרט בשחור-לבן, שנעשה בתקציב אפסי אך זכה למאות חיקויים ונחשב היום כיצירה קלאסית של ז'אנר האימה.

הזומבים של רומרו היו אמריקנים רגילים שמתו וקמו לתחייה בהמוניהם, לרוב מסיבות לא ברורות – אולי כתוצאה מניסויים מדעיים ואולי בגלל קרינה מהחלל, אבל זה לא באמת היה חשוב. שלא כמו מפלצות קולנועיות קודמות שפעלו בידודת וקטלו קורבנות בודדים, אלה של רומרו תקפו בהמוניהם וכללו בני אדם על 'ימין ועל שמאל, כולל קרובי משפחה. הם הוצגו כיצורים איטיים ומתנודדים, אך בלתי מנוצחים בגלל הקניבלים ולא נטרף, והפך מיד למתוודי כמוהם ומצטרף למסע ההרג. גיבור הסרט, אנג'ל, מצליח לשרוד עד לדקות הסיום, אך נורה למות בידי כוחות הצבא, שכמוכן

שוהיה ריצ'ארד מתיסון בן 16, אי אז בימי מלחמת העולם השנייה, הוא צפה בסרט על דרקולה. הפחד שעורר בו הערפד היה מצמיח, אך כשנרגע החל לחשוב על סיפור אימה משלו. אם דרקולה אודו הוא כל כך מפחיד, אמר לעצמו, כי אז עולם שלם בערפדים יהיה מפחיד הרבה יותר. בהמשך פיתח את הרעיון ועיגן אותו בהיגיון מסוים: וירוס מסתורי הוא שתוקף את בני האדם והופך אותם לא 'ערפדים אלגנטיים כמו דרקולה, אלא ליצורים חסרי מוח שכל מה שמעניין אותם זה לטרוף בני אדם אחרים ולהעביר גם אותם לצד שלהם.

הרעיון המוזייע הופיע לראשונה בספרו 'אני אגדה', שפורסם ב-1954 (תורגם לעברית בידי יעל ענבר, 2007). גיבור הספר הוא האדם האחרון שנותר בכדור הארץ, אחרי שמגפה מסתורית הפכה את כולם לערפדים קטלניים. לגיבור יש סדר יום ברור: במהלך הלילה מנסים שכניו לשעבר להעביר לערפדים לתקוף אותו בביתו הממוגן היטב, ובמהלך היום הוא יוצא לחפש אותם ולהרוג אותם, רצחני בדיוק כמוהם. מתיסון אף סיפק הסבר מדעי מפורט להיווצרותה של המגפה, והביסוס הרצינוגלי שאין לו שום קשר לעליטבעי הוא שהפך בעיני רבים את 'אני אגדה' לסיפור הערפדים המפחיד ביותר שנכתב עד אז.

מתיסון, שנפטר ב-23 ביוני השנה והוא בן 87, נחשב לאחד הסופרים החשובים והמשמעותיים ביותר של ספרי האימה. בין מעריציו הגדולים ניתן למנות את סופר האימה המפורסם סטיבן קינג, שראה ביצירתו את 'הספרות הפורנואידית בהתגלמותה'. אף שהיצורים המפחידים של 'אני אגדה' כונו 'ערפדים', בכלל מאפייניהם הם היו החלוצים של ז'אנר הזומבים. בעקבות הספר הזה נוצרו מאז אינספור סרטים וספרים המתארים את חורבן המין האנושי בעקבות מתקפה של מתים-חיים, כשלאחרונה עלה למסכי הקולנוע 'מלחמת העולם Z', סרט הזומבים היקר בהיסטוריה. בעולם הערבי כבר מעורר הסרט הזה זעם רב – לכאורה בגלל הדימוי החיובי שהוא יוצר לישראל ולגודד ההפרדה, אבל אם רוצים, אפשר להצביע גם מקור אחר לכעס: הרמיון הרב בין

מתוך 'מלחמת העולם Z': הזומבים בפעולה: מסתערים על החומה הישראלית בעיר הקודש שבמלטה צילום: אי.פי.

צילום: אי.בי.

סוכן האו"ם האמיץ. בראד פיט ב'מלחמת העולם 2'

זומבים נועז וקטלני שמחסל אותם בשיטתיות. הסיפור מגיע לשיאו בהתקפת זומבים על הגיבורים האנושיים האחרונים, הנצורים בדינגו סנטר בתל-אביב. אחת הזומביות שמגיעות למקום היא מלכת הכיתה, שתמיד בזה לפטאמו וכעת מנסה לפתות את הנער השמנמן, אך הוא מתגלה כבעל אופי חזק.

"תמיד אהבתי סרטי אימה, במיוחד סרטי זומבים ו'בי מוביז', שגם משלבים הומור ומודעות עצמית", מספר ונגר. "רציתי ליצור קומיקס אימה ישראלי, שיתאים למציאות כאן: חיילים חטופים, עסקאות חוזרות גופות, עסקאות נשק, תאוות בצע, שחיתות פוליטית, וכמו בסרטים – תמיד תהיה איוו תאוונה שטותית שתעיר את המתים. לאחר שלוש שנים של סקיצות ואיסוף רעיונות, הוצאתי את פטאימו".

מה הופך את היצורים האלה למעניינים כל כך בעיניך? "מה שמרתק אותי בזומבים – ואני מתכוון לזומבים הקלאסיים בעיקר – הוא המראה המעורר רחמים. הצליעה, גרירת הרגלים, הגניחות, התנועות המסורבלות – כל זה מעורר אצל הצופה חמלה אנושית, עד שהוא מגלה שהם בכלל לא אנושיים ורק רוצים את המוח שלו, כי להם כבר אין".

גם מערכת היחסים בין הניצולים היא בעיניו מרתקת. "ברוך כלל מדובר באנשים שהתחברו מכוח הנסיבות. הם מסתגרים יחד במקום סגור, ושם מתחיל המתח ביניהם – מי מסתיר את הנשיכה? מי יקריב אותך כדי להציל את עצמו? בחרתי למקם אותם בדינגו סנטר, המקביל למרכז הקניות בסרט 'שחר המתים', כי אם תסתכלו טוביטוב על פרצופים של אנשים בקניונים זה יגרום לכם להאמין שזומבים קיימים".

פלטתין מוקמת ונעלמת

זומבים עומדים גם במרכז ספרו של יואב כ"ץ 'נתב'ג' (עם עובד, 2011), המתאר פלישה לא מוסברת של מתים חיים לנמל תעופה ישראלי. בקולנוע הישראלי הם מיוצגים בין היתר בקומדיית האימה הקצרה 'מורעלים', בכימויו של דידי לובצקי (2011), שם נוצרו הזומבים כתוצאה מפגם בחיסונים שניתנו לחיילים. גיבור הסרט הוא עובד רס"ד בשם דני, שמנסה להיחלץ מוירת המגפה שאליה נקלע. ב-2012 יצא למסכים 'בשר תותחים' של איתן גפני, סרט באורך מלא המגולל את סיפורה של יחידה צה"לית מובחרת היוצאת ללבנון ללכוד מבוקש, ומגלה לחרדתה כי הגיעה למדינה מוצפת זומבים. הקשר עם הפיקוד בארץ מתנתק, והחיילים צריכים לנסות ולשרוד בכוחות עצמם.

אבל את הקשר האמיץ ביותר בין המציאות הישראלית לבין הזומבים יצר כמונן שובר הקופות של הקיץ הנוכחי, 'מלחמת העולם Z'. הסרט מבוסס על ספר בשם זה של מקס ברוקס, שהופיע בעברית גם תחת השם 'מלחמת הזומבים הגדולה'. המחבר הוא בנו של הבמאי הידוע מל ברוקס, אך בניגוד לאביו, ברוקס הצעיר אינו עוסק בפארודיות אלא באימה בעלת משמעויות גיאר פוליטיות, שמתעצמת הדרת לריאליזם העמוק שהוא מחדיד לעלילה.

ברוקס כבר עסק בעבר בנושא של מגפת זומבים המשתלטת על העולם, תוך שהוא מקפיד לשוות ליצירתו מראה אמין. תחילה כתב מדריך רציני-כביכול בשם (2003) The Zombie Survival Guide, המסביר כיצד לשרוד מתקפת זומבים. לספר זה הוא הוציא מעין ספרון המשך בשם The Zombie Survival Guide: Recorded Attacks (2008), המתאר בצורה גראפית התקפות של מתים חיים ברחבי העולם לאורך ההיסטוריה האנושית, החל מהתקופה הפרהיסטורית דרך מצרים העתיקה וגליה הרומאית, וכלה בארה"ב של המאה ה-20. במציאות הבדייונית שיצר ברוקס, מגפת הזומבים היא סכנה קבועה המאיימת על האנושות מראשיתה.

גם הספר 'מלחמת העולם

בשם 'שובם של המתים החיים'. מאחוריה עמד ג'ון רוס, התסריטאי של 'ליל המתים החיים', שהחזיק בזכויות על המותג 'המתים החיים' (בעוד רומרו יכול היה להשתמש רק במילה 'המתים'). הזומבים הפכו גם לכוכבי משחקי וידאו, שהתפתחו לסדרת הסרטים המצליחה 'האויב שבפנים', בכיכובה של מילה יובוביץ'. גם כאן נשמר הפורמט של מתים הקמים לתחייה כתוצאה מניסוי מדעי שיצא מכלל שליטה ומאיימים להשתלט על העולם, בעוד קבוצה אנושית קטנה מנסה להיאבק בהם. בארה"ב נראה כי ז'אנר הזומבים מצליח ואופנתי יותר מאי פעם. בטלוויזיה האמריקנית משודרת סדרה מצליחה בשם 'המתים המהלכים', שמתארת את מאבקם של שורדים בעולם שבו משתוללים הזומבים בהמוניהם. גם בסדרה 'משחקי הכס' מטיל צבא של גויות את אימתו על בני האדם.

הקרב על דינגו סנטר

טרנד המתים החיים לא נעצר בתרבות הפופולרית, והגיע גם לעולם המדעי. מכונים מכובדים עסקו ברצינות בשאלה כיצד יוכל המין האנושי להתמודד עם התפשטות מגפת זומבים דומה לזו המתוארת בסרטים. מחקר כזה בוצע ב-2009 באוניברסיטת אוטוה שבקנדה, שם צוות חוקרים בראשותו של פיליפ מונץ ניסה להעריך מי יצח במאבק בין זומבים לבני אדם, והאם המין האנושי ישרוד את המתקפה. הם הציבו כמודל מתמטי עיר בת כמיליון תושבים, שבה פורצת המגפה; אנשים שנששכים בידי זומבים הופכים לזומבים בעצמם בתוך 24 שעות, מבלי שהדבר יהיה גלוי בתחילה.

המסקנה הייתה שאם הרשויות לא יצליחו לעצור את המגפה בשבועות הראשונים ולא ישמידו את הזומבים מיידית, כי אז המין האנושי עלול להיכחד. על פי המודל, כל מי שישאר בעיר אחרי שבעה עד עשרה ימים יהיה מת או מת-חי. הפתרון היחיד, לשיטת החוקרים, הוא להשיב מלחמה במהירות ובאפקטיביות. אם בתוך זמן קצר אחרי הופעת הזומבים הראשונים יתחילו בני האדם במדיניות השמדה כלפיהם, כי אז אפשר יהיה להביסם. או כפי שהגדירו זאת החוקרים במאמרם Mathematical Modelling of an Outbreak of Infectious Disease: Research Progress "הדרך האפקטיבית ביותר למנוע את התפשטותם של הגלמים היא להכות בהם קשה, ולהכות בהם ללא הרף".

בינתיים הצליחו הזומבים להציב כף רגל מרוששת גם במציאות. ברחבי העולם מתקיימות בשנים האחרונות 'תהלוכות זומבים' שמשתתפהו, מאופרים כגוויות ולבושים בקרעי בגדים, צועדים ברחובות לרגל הג' כלשהו. הרעיון נולד ככל הנראה ב-2006 בפייטסבורג, העיר שבה צולמו סרטי הזומבים הראשונים של רומרו. גם לתל-אביב הגיעו המצעדים הללו בשנת 2010. או צעדו ברחובות 300 איש בלבד, ואילו בשנת 2012 כבר השתתפו בתהלוכה למעלה מ-5,000. ספרי תעמולה אנטישמית שפורסמו באיראן אף השתמשו בתמונות מאותם מצעדים אלו כדי לאפיינו את היהודים כיצורים קטלניים.

הרעיון של מתים חיים התוקפים את מרכזי הערים הגיע בשנים האחרונות גם לתרבות הפופולרית הישראלית. כך למשל בנובלה הגראפית של דדי ונגר, 'פטאימו: אגדה אפוקליפטית' (הוצאת Darkomics, 2009), מוצג סיפורו של פטאימו – נער שמנמן, רגיש ודהוי חברתית, המגלה יום אחד שכולם סביבו הפכו לזומבים רצחניים. המתים החיים נוצרו בעקבות תקלה מחדידה במהלך עסקת נשק רדיואקטיבי, מה שמעביר מסר פוליטיקליקורקט על יצרני הנשק וקשריהם עם השלטון. לצד פטאימו מככב בספר הקומיקסאי ונגר עצמו, כצייד

האב המייסד. דרקולה

צילום: שאטרסטוק

מגיעים מאוחר מדי.

'ליל המתים החיים' היה יוצא דופן בזמנו, לא רק בגלל הקטעים המצמרדים של רצח וקניבליזם שהוצגו בצורה פורנוגרפית ממש לזמנה, אלא גם בסירובו המוחלט לתת לקהל איזשהו רמז לסוף טוב. המסר של הסרט, שחזר גם ביצירותיו הבאות של רומרו, היה ברור: המתים כאן כדי לזלזל, והחיים הם אלה שילכו לעזאזל. כה גדולה הייתה הצלחת 'ליל המתים החיים', שכעבור שנים נוצרה לו גרסה חדשה וצבעונית, בכימויו של האמן תום סאביני. אף שזו נעשתה בתקציב גדול הרבה יותר, היא לא התקרבה לעוצמה של הסרט המקורי. רומרו מצדו יצר סרט המשך, 'שחר המתים' (1978),

הנוסחה הקבועה בסדרת הסרטים של ג'ורג' רומרו היא שבני האדם, ברובם המוחלט, מתגלים כגרוועים יותר מהזומבים הרצחניים. לצד קטעי האימה והזוועה מציג רומרו ביקורת סטירית חריפה כנגד תרבות הצריכה האמריקנית, ונושאי דגלה מוצגים כזומבים האמיתיים

שתיאר את השתלטות הזומבים על העולם. המתים החיים מטילים מצור על מרכז קניות ענק, שהלקוחות הנמצאים בו הם מעין מיקרוקוסמוס מאוד לא מחמיא של החברה האמריקנית. בסרט הזה כבר מוצגים הזומבים בצורה שונה למדי: הם עדיין קניבלים רצחניים ומפחידים, אבל בו בזמן הם בעצמם מעין קורבנות של החברה הצורכת ללא גבולות, ולא סתם גופות מזויעות. גם ל'שחר המתים' נעשתה גרסה חדשה ומצליחה, שבה הוצגו הזומבים דווקא כיצורים מהירים מאוד, ולכן רצחניים ומפחידים הרבה יותר.

רומרו עצמו יצר עוד שני סרטי המשך: 'יום המתים' (1985), שזכה להצלחה פחותה בהרבה מקודמיו, תיאר בסיס צבאי שאנשיו נאבקים בזומבים אבל עסוקים הרבה יותר במאבקים פנימיים; ו'כוכב המתים' (2005), שבו המתים החיים השלימו כמעט את השתלטותם על העולם, ורק קבוצה אנושית קטנה ממשיכה להילחם בהם ללא תקווה רבה מתוך עיר מבוזרת היטב. הנוסחה הקבועה בסדרת הסרטים היא שבני האדם, ברובם המוחלט, מתגלים כגרוועים יותר מהזומבים הרצחניים. לצד קטעי האימה והזוועה הבלתי נמנעים, מציג רומרו ביקורת סטירית חריפה כנגד תרבות הצריכה האמריקנית, ונושאי דגלה מוצגים כזומבים האמיתיים, שמקבלים את העונש המגיע להם.

בנוסף לסרטים פרסם רומרו גם סדרת קומיקס, על פי תסריט שלא צולם. במרכזו עומד גיבור חיובי, זומבי אינטליגנטי הנאבק בחיים המטורפים וכמתים הקניבלים כאחד. לחנויות הספרים הגיעה גם סדרת אנתולוגיות שנכתבו בידי סופרי אימה שונים, ובהן סיפורים המתרחשים בעולם שיצר רומרו. בעקבות הצלחת הסרטים הופקה סדרה מקבילה

צילום: שאטרסטוק

זומבים יש לנו גם בבית. מתיחי מול מסך הטלוויזיה

"התוכניות לטיפול במצבי חירום מעין אלה הן סדריות, וייחשפו אך ורק אם יתקיים מצב המקביל למתואר בהן. בוא נקווה שזה אף פעם לא יקרה. כל שאני יכול לומר לך הוא שאכן יש תוכניות למצבים קיצוניים ואף מפלצתיים – אם כי אולי לא כאלה שכוללים מתקפת זומבים. על זה אני מודה שלא חשבנו, אבל על דברים נוראיים אחרים בהחלט כן.

"אם יוגש לנו, כמתואר בסרט, ד"ר פרטני ואמין על מגפה חובקת עולם, מן הסתם הצעד הראשון יהיה לברר בסדריות מרבית עם ארגון הבריאות הבינלאומי מה הם יודעים בנושא. בו בזמן נפעיל את כל נציגינו ברחבי העולם כדי לקבל כל מידע אפשרי, הכול בתוך שעות. אם נגיע למסקנה שיש דברים בגו, ראש הממשלה, שר הביטחון, השר לביטחון הפנים ועוד כמה נציגים בכירים של שירותי הביטחון חייבים להיות מעורבים בהקדם. כאמור, ההחלטה הסופית על הצעדים שיינקטו היא בידי משרד הבריאות, כשראש הממשלה ושרי הביטחון צריכים לאשר את תוכניות הפעולה. מן הסתם יופעלו מגבלות מסוימות על כלי התקשורת, בניסיון למנוע זליגת שמועות שקריות והתפרצות פאניקה ציבורית, אבל היום, בעידן האינטרנט, איני יודע עד כמה זה יהיה אפקטיבי".

אפוקליפסה בסלון

שאלה אחרת שמעלה גל היצירות הזומביות היא מדוע דווקא עכשיו. אייקונים של סרטי אימה הנוחלים הצלחה משקפים לרוב בעיה אמיתית, לא פנטסטית בכלל, שמעסיקה את הציבור. כך למשל המפלצת של פרנקנשטיין ביטאה את הפחד מהמדע ומיכולותיו המסוכנות; והערפדים ייצגו את הפחד מהזר והבלתי ידוע. כשמדברים על האפוקליפסה הזומבית, אפשר להצביע על כמה מקורות בני זמננו לאימה. כך למשל ניתן לזהות מטאפורה למצבם התרבותי של רבים מתושבי ארה"ב, שדבוקים במשך שעות רבות למסך הטלוויזיה או המחשב ואינם זויים משם. הללו הם בבחינת 'מתיסחחים', שאין להם כל חיים פרט לאלו המוצגים על המסך, והם מדביקים במצבם זה גם את משפחתם וחבריהם.

מקור אפשרי נוסף למטאפורה הזומבית הוא המחבל המתאבד. כפי שחזורים ומצהירים המנהיגים האסלאמיים שונים ששולחים מחבלים אל מותם, היתרון שלהם הוא אהבתם למוות, בניגוד לישראלים שאוהבים את החיים. כמו הזומבים של רוב הסרטים, גם המתאבד האסלאמי הוא פעמים רבות אורח בורגני שליו שלכאורה אין לו כל סיבה לרצות במותם של אחרים, עד לרגע שבו הוא עובר שינוי ויוצא לרצוח גברים, נשים וילדים, תוך אדישות מוחלטת לגורלו שלו. בכך בולט הדמיון לזומבים, שבספר 'מלחמת העולם Z' מוסברת היטב הסכנה הנשקפת מהם: "לסיבולת שלהם לא היו גבולות. היה ברור שהם לא יישבו לשולחן הדיונים אף פעם, לא ייכנעו לעולם, שהם יילחמו עד הסוף המר באמת. כי בניגוד אלינו, כל אחד מהם מקדיש כל שנייה בכל יום להשמדת כל החיים באשר הם על פני האדמה". ■

לתגובות: dyokan@makorishon.co.il

התהייה האם אכן מסוגלת ישראל להתמודד עם מגפה קטלנית המתפשטת במהירות. האם הממשלה יכולה לבצע צעדים דרסטיים כדי לבלום את הנגיף? האם יש מי שיתריע בעוד מועד, ואף יקבע עובדות בשטח? "תיאורטית, מצב כזה הוא לא בלתי אפשרי", אומר פרופ' איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות. "יש חקיקה לגבי מצבי חירום רפואיים שמאפשרת לשירותי הבריאות לעשות את מה שנראה להם כנכון, גם כנגד רצון הפוליטיקאים. אם משרד הבריאות מחליט שיש צורך לנקוט צעדי חירום מסוימים, הוא זה שקובע.

"ישראל היא אחת המדינות היעילות בעולם בכל הקשור לאבחון מחלות במעבדות שלה, ומבחינה זאת 'מלחמת העולם Z' אכן נאמן למציאות. אבל בניגוד לסרט, אנחנו לא פועלים בחלל הדיק, ולא מתעלמים מארגון הבריאות העולמי".

אם נמצא את עצמנו במצב קיצוני של מגפה שבה נדבקים אנשים במאותיהם ובאלפיהם, האם תיתכן הברחה על הכנסת המדינה להסגר מוחלט?

"אני יכול להגיד לך שיש לנו תוכניות לכל מיני מקרים קיצוניים של התפשטות מגפה, אבל אין אפשרות לחסימה הרמטית. לכל היותר אפשר לצמצם את התפשטות המחלה, ולבודד את החולים או את האנשים הבריאים שהיו במגע איתם. לפי התקנות הבינלאומיות אסור למדינה לבודד את עצמה בצורה הרמטית כמו שמתואר בספר ובסרט. אמנם כידוע יש מדינות שמואשמות בהפרת חוקים בינלאומיים שונים, אבל ישראל מקפידה לשמור על הכללים.

"בנוסף, חסימה הרמטית לא באמת עובדת, כפי שמוכיחה ההיסטוריה. בי 1918 פרצה מגפת שפעת עולמית שהרגה מיליונים – יותר ממספרם של חללי מלחמת העולם הראשונה, שבדיק הסתיימה. היו מקומות שניסו לסגור את עצמם, אך ללא הצלחה. המגפה הגיעה לכל מקום. מספיק שאדם אחד נגוע נכנס למדינה בלי שייתפס בזמן, והכול יורד לטמיון".

יש לכם מהשבות על מקומות שישמשו כאזורי הסגר לאוכלוסייה גדולה של נגועים? אולי במקום שומם בנגב או בגליל?

"אזורי ההסגר צריכים להיות קרובים לתחנות הגבול, לנמלי הים ולנמלי האוויר, שדרכם מגיעים אנשים מחו"ל".

האם אפשר לכפות על בני אדם לשהות בבידוד?

"אפשר לעשות זאת מבחינה חוקית, גם באמצעי כפייה. בחקלאות למשל יש הסגרים בכפייה לבעלי חיים כאמצעים שגרתיים, וגם הסגר של בני אדם נגועים הוא אפשרי. בשנים הראשונות של המדינה היו מצבים של סגר בכפייה בגלל אבעבועות שחורות, ואזורים מסוימים נסגרו. כשהתפרצה בעולם שפעת החזירים, שהייתה מגפה מסוכנת יחסית, נאלצנו לבודד אנשים, אבל אז זה נעשה באופן וולונטרי".

אתה יכול לתאר את התוכניות שיש לכם למצבי חירום, אם תפרוץ מגפה מסוכנת כמו זו המתוארת במלחמת העולם Z?

Z' (2006), שהפך לרבימכר ענק, מתחזה ליצירה דוקומנטרית. הוא כתוב כדו"ח יבש של נציג האו"ם, שנורד בין מדינות בעולם ושומע כיצד התמודדו עם מגפה שכמעט השמידה את המין האנושי. בעקבותיו נוצר הסרט, שסבל מבעיות הפקה מרובות ומהוצאות לא מתוכננות, אך זכה להצלחה מספקת בקופות.

האסטרטגיה הישראלית כנגד הזומבים מוצגת, בעיקר בספר, כאחת המוצלחות ביותר. בראיון שעורך החוקר מטעם האו"ם עם סוכן ביון ישראלי בשם יורגן ומברון – שם שאינו נפוץ במיוחד בישראל – מתברר שה'מוסד' היה בין הראשונים להבין את עוצמת הסכנה, והצליח לשכנע את ממשלת ישראל כי יש לבודד פיזית את המדינה משאר העולם. ישראל יצאה מהשטחים, הקיפה את עצמה בחומה אדירה, והודיעה כי תקלוט לשטחה כל יהודי וגם כל פלשתיני שיחפוץ בכך, כולל פליטי 48'. מדוע גם הם? בספר מוצג הדיבר כמחווה הומניטארית או פוליטית, ואילו הסרט מספק הסבר אחר: ישראל זקוקה לכל אדם חי כדי להילחם בגלמים המתרבים בטור גיאומטרי.

תגובתה המהירה והיעילה של ישראל נעוצה, לפי הספר, במלחמת יום כיפור, כשהתקפת הפתע של מדינות ערב כמעט הביאה להשמדתה. מאז הוחלט בגופי המודיעין הישראליים להיות זהירים יותר, ולחפור לעומק גם בשמועות מופרכות, למשל כאלה המספרות על גופות שקמות לתחייה כמכונות הרג רעבתניות. בתחילה זוכה ישראל לגינוי עולמי בגין פעולותיה, במיוחד מצד השכנות המוסלמיות ומצד רשת אל-ג'זירה, שטוענות כי ישראל פברקה את כל סיפור הזומבים. במקביל, הנסיגה מהשטחים וקליטת הפלשתינים מביאה לניצני

צילום: מלאש 90

פרופ' איתמר גרוטו, משרד הבריאות (בתמונה): "לפי התקנות הבינלאומיות אסור למדינה לבודד את עצמה בצורה הרמטית כמו שמתואר בסרט. בנוסף, חסימה הרמטית לא באמת עובדת. ב-1918 פרצה מגפת שפעת עולמית שהרגה מיליונים, ומקומות שניסו לסגור את עצמם, לא הצליחו. מספיק שנכנס אדם אחד נגוע, והכול יורד לטמיון"

מדינה אלימה בישראל, אך זו מדוכאת במהירות. במדינה הפלשתינית שמוקמת מעבר לחומה מצב העניינים גרוע בהרבה: עד מהרה היא מובסת בידי הזומבים ונעלמת.

גיבור הסרט, בגילומו של בראד פיט, יוצא לירושלים לראיין את סוכן המוסד שגילה את עצם קיומה של הסכנה והגה את רעיון החומה. בסמוך אליהם מתאספים המוני יהודים וערבים, ששרים יחד שיר הלל לשלום. דווקא השירה הזו מדרבנת את הזומבים, שמסתערים על החומות ומצליחים לטפס אל תוך ירושלים (בסצנה שבכלל צולמה במלטה). ככל הנראה גם ישראל נכבשת בידי המתים-החיים – בניגוד לעלילת הספר, שם המדינה היהודית גוברת על הזומבים ומפתחת שיטות שונות למניעת חדירה שלהם, כמו למשל שימוש בכלבי גישוש שמוהים בני אדם נגועים.

בלי להתחשב בפוליטיקאים

הסצנות האפוקליפטיות של הסרט מעלות את

זומבים תוצרת שחור לבן. מתוך הסרט 'ליל המתים החיים'